

Таким чином, результати нашого наукового пошуку показали, що найважливішими педагогічними умовами організації навчання студентів гри на фортепіано є досягнення успішної навчальної взаємодії викладача й студента, єдності виконавського та загального музичного розвитку вихованця; стимулювання розвитку музичних здібностей, самостійного мислення та творчої ініціативи; опори в навчальній діяльності на принципи єдності художнього і технічного, емоційного і свідомого.

Подальший науковий пошук вбачає у розробці та впровадженні у процес навчання гри на фортепіано новітніх навчально-педагогічних технологій, що базуються на сучасних інноваційних методиках, зорієнтованих на ІТ-технології.

Список використаних джерел:

1. Лісовий В. А. Формування у майбутніх учителів музики дослідницької позиції : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2003. 221 с.
2. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. *Записки педагога*. 5-е изд. Москва : Музыка, 1988. 240 с.
3. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства : збірник статей. [Редакція та упорядкування А.Й. Корженевського]. Київ : «Музична Україна», 1981. 115 с.
4. Курлянд З. Н. Психолого-педагогічні умови формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів. *Наука і освіта*. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2008_8-9/pedagogika/kurl.htm (дата звернення 18.09.2017)
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посіб. Київ, 2002. 270 с.
6. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ : голов. ред. укр. рад. енциклопедії, 1973. 599 с.

УДК 378.041-057.87:005.7 (045)

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Яценко В. В.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

У статті розглянуто теоретичні основи поняття технології «тайм-менеджменту», розкрита її сутність в організації навчальної діяльності студентів ЗВО, проведено анкетування та виявлено результати, розроблено пам'ятку з управління часом для студентів. У професійній підготовці майбутніх фахівців необхідно враховувати ті фактори, які

впливають на успішне становлення особистості студента у ЗВО. Із самого початку навчання студентів у ЗВО необхідно звертати увагу на те, якими вони володіють навичками і вміннями з самостійної організації навчальної діяльності, планування і контролю в ході освітнього процесу і в подальшому, при організації навчання, враховувати ці особливості.

Ключові слова: «тайм менеджмент», професійна підготовка, майбутні спеціалісти, організація навчальної діяльності.

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ В ОРГАНІЗАЦІИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ УЧЕРЕЖДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Яценко В. В.

*Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно-педагогическая академия»
Харьковского областного совета*

В статье рассмотрены теоретические основы понятия технологии «тайм-менеджмента», раскрыта ее сущность в организации учебной деятельности студентов ВУЗа, проведено анкетирование и выявлены результаты, разработана памятка по управлению временем для студентов.

В профессиональной подготовке будущих специалистов необходимо учитывать те факторы, которые влияют на успешное становление личности студента в ВУЗе. С самого начала обучения студентов в ВУЗе, необходимо обращать внимание на то, какими они обладают навыками и умениями по самостоятельной организации учебной деятельности, планированию и контролю осуществляется в ходе образовательного процесса, и в дальнейшем, при организации обучения, учитывать эти особенности.

Ключевые слова: «тайм менеджмент», профессиональная подготовка, будущие специалисты, организация учебной деятельности.

TIME MANAGEMENT IN THE ORGANIZATION OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

Yatsenko V.

*Municipal establishment «Kharkiv humanitarian-pedagogical academy»
of Kharkiv regional council*

The article discusses the theoretical basis of the concept of technology «time management», revealed its essence in the organization of learning activities of students of the university, conducted a survey and found the results developed memo on time management for students. In professional training of future specialists it is necessary to take into account those factors that influence the successful formation of a student's personality in an institution of higher learning. From the very beginning of studying students in higher education, it is necessary to pay attention to the fact that they have skills and abilities for self-organization of educational activities, planning and control

carried out in the course of educational activities, and in the future, when organizing the educational process, take into account these features.

Having studied the different approaches of well-known scientists on this issue, an algorithm is being developed to help students to effectively use their learning time. In our opinion, this assistance consists in the analysis and purposeful distribution of the training time by the students themselves during the implementation of the educational process. An important step in the realization of the tasks is the daily planning of the student's educational time.

Australian psychologists N. Fisher and M. Bond introduced into the scientific circle a construct of «time structure». At the same time, they emphasized not the physical concepts of the structure of time, but his psychological characteristics: the peculiarities of perception and use of time within the framework of human life, linking them with the general level of satisfaction with life, the level of subjective well-being, the level of depression and mental health. Under the structure of time, N. Fisher and M. Bond understood the structured and purposeful perception and use of his time. The psychological characteristic of the structuring of time is the tendency to its comprehension and comprehension [5].

The research was carried out using the method of «Self-organizing activity questionnaire» by E. Yu. Mandrikova [2]. The author of this questionnaire emphasizes the importance of a vital component of human life – the strategy of dealing with the time of his life, both in the current situation and in life.

Key words: «time management», professional training, future specialists, organization of educational activities.

Соціально-економічні зміни, що відбуваються в країні, торкаються багатьох аспектів розвитку системи вищої освіти. Сучасне суспільство потребує затребуваних фахівців, які володіють не тільки професійними компетенціями і вміють застосовувати необхідні знання, вміння та навички у практичній діяльності, але й уміють ефективно організовувати свою діяльність. Тому професійна підготовка майбутніх фахівців повинна бути спрямована в тому числі й на навчання студентів чітко планувати свою професійну діяльність і розвиток умінь управляти своїм часом, використовуючи при цьому особистісні можливості.

Виходячи із заявлених вимог суспільства, у професійній підготовці майбутніх фахівців необхідно враховувати ті фактори, які впливають на успішне становлення особистості студента у ЗВО. Із самого початку навчання студентів необхідно звертати увагу на те, якими вони володіють навичками і вміннями із самостійної організації навчальної діяльності, планування й контролю в ході освітнього і в подальшому, при організації навчання, враховувати ці особливості.

При вступі до ЗВО студенти-першокурсники стикаються з різними проблемами, як із адаптації до нових умов навчання, так і з самоорганізації своєї діяльності. Як правило, більшість першокурсників не вміють чітко планувати та розподіляти свій робочий час на навчання та на різні види суспільної діяльності. Тому більшість студентів-першокурсників намагається для себе з моменту навчання розставити свої пріоритети.

Практично кожен студент у ВУЗі на певному етапі свого життя стикався з ситуацією «цейтноту», коли час обмежений, а йому необхідно встигнути вирішити ще багато завдань. Найчастіше це трапляється тоді, коли змінюється соціальна ситуація (тривала хвороба, працевлаштування, перехід до індивідуального плану, зміна сімейної ситуації) і студент не готовий до цих змін. У нього не вистачає часу для підготовки до навчальних занять, до іспитів і заліків, виконання завдань із практики, написання звітів або виконання курсової роботи. Саме в цих обставинах ефективною допомогою в роботі з такими студентами є використання технології «тайм-менеджмент».

Під управлінням часом, організацією часу, тайм-менеджмент (англ. Time management) розуміють технологію організації часу і підвищення ефективності його використання. Управління часом – це дія або процес тренування свідомого контролю над кількістю часу, витраченого на конкретні види діяльності, при якому спеціально збільшуються ефективність і продуктивність.

Історія формування поняття «тайм-менеджменту» пов'язана з Великобританією, іде поняття стосувалося промислового виробництва. Ще один інженер, який вніс свій внесок у розвиток технології «тайм-менеджмент», належить Фредеріку Уїнслоу Тейлора. У торгівлі він запропонував запровадити винагороду персоналу за виконання поставлених ними цілей. Усе це принесло відчутні результати в цій галузі [2].

Сам термін «time management» з'являється в 70-х роках ХХ століття. Авторство належить Клаусу Міллеру. Він створив компанію Time Management International (ТМІ) і винайшов блокнот Time Manager, який став прототипом органайзеру. Також Міллер придумав і організував тренінги з планування й управління часом.

Одним із відомих учених, який на себе спробував і не марнувати власний час, став Олександр Олександрович Любищев. Він запропонував принципи, за допомогою яких, на його думку, можна контролювати свій час.

В Україні замість «тайм-менеджменту» вживають термін НОТ (наукова організація праці), який починає широко використовуватися в 80-і роки ХХ ст. Із переходом до ринкової економіки в Україні з'явився термін «time management», і відповідні тренінги. Першим засновником технології «тайм-менеджменту» в Україні став Гліб Архангельський, який очолив консалтингову компанію «Організація часу» і написав багато книг, пов'язаних із проблемою управління часом [3].

Вивчивши різні підходи відомих вчених з цієї проблематики, розроблено алгоритм надання допомоги студентам з ефективного використання навчального часу. На наш погляд, ця допомога полягає в аналізі та цілеспрямованому розподілі навчального часу студентами в

ході здійснення навчального процесу. Важливою сходинкою в реалізації поставлених завдань є щоденне планування навчального часу студентом.

Ритм життя сучасної людини відрізняється від ритму життя, кількох десятиліть тому. Це пояснюється об'єктивними причинами: установка парадигми про переважаючу роль особистісного успіху, диференціація видів трудової діяльності, розвиток сфери дозвілля тощо. При тому до кожного наступного покоління рівень вимог соціуму також зростає. Студентське середовище стає тією аудиторією, на яку орієнтовані вищевказані явища суспільного життя. Молода людина стає заручником умовно безграничною вибору можливостей і обмеженого часу. Студент повинен одночасно успішно освоювати навчальну програму освітнього закладу, приділяти значну частину самопідготовці, шукати й реалізовувати можливості стажування зі своєї спеціальності. Однак для гармонійного розвитку особистості й підтримки задовільного рівня психоемоційного стану студентам необхідно приділяти увагу відпочинку, спілкуванню, підтриманню свого здоров'я. Очевидно, що зовнішнім і, як здається на перший погляд, незалежним чинником організації діяльності виступає категорія «час».

Крім того, був розроблений і проведений майстер-клас на тему «Ефективний «тайм-менеджмент», в якому взяли участь студенти першого курсу академії та першого курсу коледжу факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії в кількості 45 чоловік. Майстер-клас складався з теоретичної та практичної частини. Перша половина нашого заняття присвячена ознайомленню студентів з навчальним тренінгом, де студенти оцінили своє відчуття часу, застосовували на собі і знайомилися з основними техніками «тайм-менеджменту», такими як матриця Ейзенхауера, хронометраж.

На занятті студенти були активними, розповіли, що це дуже актуальна тема для них у зв'язку з труднощами щодо ефективної організації навчального часу. Для отримання зворотного зв'язку в кінці майстер-класу студентам було запропоновано дати оцінку проведеним заняття за деякими параметрами: написати відгуки, рекомендації, оцінити корисність отриманого матеріалу, можливість застосування отриманих знань в майбутньому і бажання брати участь у подібних заходах.

Систематизувавши отримані результати можна відзначити, що: 73 % студентів хотіли б надалі брати участь в таких проектах, 20 % – припускають таку можливість і 7 % – не виявили бажання. На питання, чи будуть вони застосовувати отримані знання в майбутньому, відповіді розподілилися так: 53 % відповіло «так», 40 % – «можливо» і 7 % – «не знаю». 53 % студентів відзначило, що дізналися багато нового про методики організації навчального часу, а 47 % – про те, як їм потрібно правильно планувати свій робочий час.

Таким чином, можна відзначити, що більшість студентів готові брати участь у таких заходах, будуть застосовувати техніки організації часу в майбутньому. Так само багато студентів відзначили, що ці методи можна застосовувати не тільки для планування навчання, а й для організації особистого часу, відпочинку.

Для подальшого використання цього матеріалу студентам запропонували пам'ятки-рекомендації. У них уміщено такі правила:

1. Необхідно щодня проводити аналіз цілей і завдань, які потрібно досягти.
2. На основі аналізу формувати різні варіанти досягнення мети.
3. Визначити вибір напрямку роботи.
4. Скласти планування і ранжування пріоритетів, план дій для досягнення мети.
5. Реалізувати створений план дій.
6. Перевірити результати досягнення мети, виконання планів і підбити підсумки роботи

[4, с. 33–36].

Необхідно зазначити, що робота з організації навчальної діяльності студентів ЗВО вже зараз дає їм можливість відпрацювати навички ефективної організації фахової діяльності, які їм знадобляться в подальшому. Тому необхідно в професійній підготовці приділяти увагу цьому питанню.

З'ясування ситуації щодо наявних умінь з організації своєї діяльності й управління часом, ми вирішили провести емпіричне дослідження. Респондентами в дослідженні стали близько 100 студентів 1–2 курсів факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії ХГПА.

Австралійські психологи Н. Фишер і М. Бонд увели в науковий обіг конструкт «структура часу». При цьому акцент вони ставили не на фізичні концепції структури часу, а на його психологічні характеристики: особливості сприйняття і використання часу у межах людського життя, зв'язуючи їх із загальним рівнем задоволеності життям, рівнем суб'єктивного благополуччя, рівнем депресії та психічного здоров'я. Під структурою часу Н. Фишер і М. Бонд розуміли структуроване і цілеспрямоване сприйняття і використання свого часу. Психологічною характеристикою структурованості часу є схильність до його усвідомлення і осмислення [6].

Дослідження проводилося за допомогою методики «Опитувальник самоорганізації діяльності» Е. Мандрикової [2]. Автор цього опитувальника підкреслює як якість важливу складову життєдіяльності людини – стратегію звернення до свого життя, як у поточній ситуації, так і в масштабах життя. У цьому опитувальнику використані такі шкали:

1. Шкала «Планомірність» вимірює міру залученості суб'єкта до тактичного щоденного планування за певними принципами.
2. Шкала «Цілеспрямованість» вимірює здатність суб'єкта сконцентруватися на меті.
3. Шкала «Наполегливість» вимірює схильність суб'єкта до докладання вольових зусиль для завершення початої справи і впорядкування активності.
4. Шкала «Фіксація» вимірює схильність суб'єкта до фіксації на заздалегідь запланованій структурі організації подій у часі, його схильність до чіткого розкладу тощо.
5. Шкала «Самоорганізація» вимірює схильність суб'єкта до використання зовнішніх засобів організації діяльності.
6. Шкала «Орієнтація на сьогодні» вимірює тимчасову орієнтацію на сьогодні.

Таблиця 1

Результати дослідження рівня самоорганізації студентів ХГПА

Шкала	Показники ХГПА		
	Рівні (%)		
	Високий	Середній	Низький
Планомірність	15	56	31
Цілеспрямованість	24	61	15
Наполегливість	19	38	43
Фіксація	21	53	26
Самоорганізація	19	47	34
Орієнтація на сьогодні	19	38	43

Результати проведеного опитування зі студентами ХГПА характеризують міру форсованих здібностей студентів – майбутніх педагогів до тактичного планування і стратегічної цілеспрямованості. 21 % вибірки набрали високий загальний сумарний бал, для таких студентів властиво бачити і ставити цілі, планувати свою діяльність, виявляючи при цьому вольові якості особи, наполегливість, домагання поставлених цілей. Студенти, що належать до цієї групи, досить планомірні, вважають за краще послідовно реалізовувати поставлені цілі, мають розвинені навички тактичного планування, цілеспрямовані, організовані, здатні зусиллям волі структурувати свою життєдіяльність. Вони точно виконують завдання й мають високий рівень самоорганізації, схильні користуватися допоміжними засобами (щоденник, планер). Вони орієнтовані на сьогодні. Для 39 % досліджуваної вибірки характерний середній загальний сумарний бал, для таких студентів не завжди властиве планування своєї активності, вияви вольових якостей. Ці студенти схильні помірно розробляти чіткі плани і слідувати їм. Досить добре усвідомлюють свої цілі і схильні їх досягати. Досить організовані, здатні на вольові зусилля, можливе перемикання на

більш вагомі види діяльності. У плануванні виявляють гнучкість. У цілому вони здатні поєднувати самоорганізацію зі спонтанністю й гнучкістю.

Для 40 % вибірки характерний бал, що характерний рівень самоорганізації нижче середнього: ця категорія студентів не завжди доводить до завершення почату справу, недостатньо швидко перебудовується на нову діяльність. Таким студентам не завжди дається планування своєї діяльності і дотримання наміченого плану, вони не завжди чітко бачать свої цілі, легко відволікаються на сторонні справи. В організації діяльності не схильні користуватися допоміжними засобами (щоденник, планер), що позначається на самоорганізації. Часто вважають за краще діяти спонтанно, не завжди структуруючи свою діяльність, їм не властиве чітке планування своєї активності.

Таким чином, порівняльний аналіз досліджуваних вибірок студентів показав, що незначна частина студентів має високий рівень самоорганізації. Майже в рівній мірі розподілилися показники середнього і нижче середнього рівня оволодіння цією навичкою. Це говорить про необхідність коригуючи заходів для навчання студентів навичкам тайм-менеджмента.

Список використаних джерел:

1. Lucier K. Time Management Systems – and How to Use Them. URL : http://collegelife.about.com/od/TimeManagement/a/Time-Management_Systems-And-How-To-Use-Them.htm (дата звернення 21.09.2017).
2. Hopkins G. Principals Offer Practical, Timely «Time Management» Tips. URL : http://www.educationworld.com/a_admin/admin/admin436_a.shtml#sthash.xfTCcnhG.dpuf (дата звернення 21.09.2017).
3. Magnuson P. Finding Time. URL: <http://www.naesp.org/ContentLoad.do?contentId=197>. (дата звернення 21.09.2017).
4. Мандрикова Е. Ю. Разработка опросника самоорганизации деятельности (ОСД). *Психологическая диагностика*, 2010. № 2. С. 87–111.
5. Управление временем и личная эффективность в университете. URL: <http://academics.hse.ru/adaptation/time> (дата звернення 21.09.2017).